

תוכן עניינים מפורט

הקדמה

1.	סדר הדין – מהו? .....
2.	מידת ההקפדה על כללי סדר הדין.....
3.	מעמדו של השופט במסגרת הדיון המשפטי .....
4.	מקצוע "סדר הדין" במשפט העברי.....
5.	תקנות הדיון בבית הדין הרבניים בישראל.....
6.	ענינו של ספר זה ומטרתו .....

www.bursi.co.il
פרק ראשון
בית הדין וסדריו

1.	הרכב בית הדין .....
a.	הכלל: "אין בית דין פחות משלשה" .....
31	31 .....
(1)	(1) הכלל ונימוקיו .....
31	31 .....
(2)	(2) הרכב מורחב.....
33	33 .....
(A)	(A) העדיפות שברכב מורחב .....
33	33 .....
(B)	(B) אימתי אין צורך בהרכב מורחב .....
35	35 .....
(C)	(C) בית הדין הרבניים בישראל.....
36	36 .....
(3)	(3) הרכב חסר .....
38	38 .....
(A)	(A) עיקר הדין.....
38	38 .....
(B)	(B) בית הדין הרבניים בישראל.....
39	39 .....
(G)	(G) בטלות פסק דין שניתן בהרכב חסר .....
41	41 .....
(D)	(D) אימתי לא בוטל פסק הדין .....
42	42 .....
b.	אימתי די بدون יחיד? .....
44	44 .....
(1)	(1) דינו של "מומחה לרבים" ושל יחיד שקיבלווה עליהם .....
44	44 .....
(A)	(A) "מומחה לרבים" .....
44	44 .....
(B)	(B) יחיד שקיבלווה הציבור עליהם .....
47	47 .....
(2)	(2) עניינים שאין בהם משום חריצת דין, עניינים שלא על ריב ועניינים מינוחיים .....
49	49 .....
(A)	(A) כשיין צורך במסא ומתן הדיינים .....
50	50 .....
(B)	(B) אישור הסכם בין הצדדים שאין מצריך דין משפטי..
50	50 .....

(ג) צו ירושה בהסכםה.....	51
(ד) ניסיון גישור.....	51
(ה) סמכות בתי הדין הרבניים בישראל.....	52
(ו) מהי החלטת בינויים?.....	54
(ז) החלטה בנושא סמכות.....	55
(ח) הסכם בעלי הדין.....	56
(ט) הסכמה מפורשת.....	56
(י) הסכמה כללית.....	61
ג. אב בית הדין.....	63
(א) מעמדו.....	63
(ב) בתי דין הרבניים בישראל.....	64
(ג) סמכויותיו.....	65
2. חלוקת התקייבות.....	66
3. פסילת דין.....	67
א. טענת פסלות.....	67
ב. עלילות הפסילה.....	68
(1) קירבה משפחה.....	69
(א) איו קירבה פוסלה?	69
(ב) דין פסק הדין.....	70
ג. קרוב ונתרחק, ולהפך.....	71
(ד) קבלת קרוב כדיין.....	71
(ה) הקשרת דין קרוב על ידי תקנה.....	72
(ו) חיליצה וגיטוי.....	73
(ז) דינו של מהותן.....	73
(ח) אהוב ושונא.....	75
(א) האיסור וגדרו.....	75
(ב) נטול ההוכחה.....	77
(ג) אימתי על הדין לפסל עצמו?.....	77
(ד) אימתי אין לדין לפסל עצמו?.....	80
(ה) דין פסק הדין.....	82
(ו) קבלת אהוב ושונא כדיין.....	82
(ז) דיניהם השונים זה זהה.....	84
(ח) נוגע בדבר.....	85
(א) האיסור וטעמו.....	85
(ב) מה נחשב לנוגע.....	85
(ג) דין פסק הדין.....	87
(ד) הסתלקות הדין מהנגיעה.....	88
(ה) קיבלתו של נוגע בדבר על ידי בעלי הדין.....	88
(ו) תקנה ומנהג להקשרת נוגע.....	89
(ח) עד בנושא הדין.....	89

91	(5) עבריין.....
91	(א) אימתי נפסל לדון .....
92	(ב) תשוכת העבריין .....
93	(6) יחס פסולות בין דין ומסורת .....
93	(א) יחס קורבה.....
95	(ב) יחס אהבה ושינאה.....
98	ג. בתי הדין הרבניים בישראל .....
98	(1)UILות הפסילה על פי החוק.....
99	(2) כללי אתיקה לדין.....
100	(3) ערעור על החלטה בעניין פסילה .....
4. זמן ישיבת בית דין	100 .....
101	א. שעת העבודה הרגילים .....
101	ב. המשך הישיבה לאחר שעת העבודה הרגילים .....
103	ג. קיום ישיבת בית הדין בלבד .....
105	ה. קיום ישיבת בית הדין בשבותם ובמועדיהם .....
107	ח. קיום ישיבת בית הדין במאי שמחה אחרים .....
108	ג. קיום ישיבת בית דין עברי שבותם ומועדיהם .....
110	ד. קיום ישיבת בית הדין במאי ניסן והשרי .....
111	ט. מקרים דחופים .....
112	ט. הסכמת הצדדים .....
5. איזה דין דעת תחיליה?	113 .....
114	א. הכלל: כל הקודם – קודם .....
114	ב. דעתו של תלמיד חכם .....
117	ג. באו כמה בעלי דין בבית אחת .....
118	ה. שיקול דעת בית דין .....

פרק שני
בעלי דין וייצואם

1. מיهو בעל דין?	125 .....
125	א. בעל דין בدني ממונות .....
125	(1) אימתי יש "דין ודברים"? .....
125	(2) אימתי אין "דין ודברים"? .....
130	ב. בקשה לפסק דין הצהרתי .....
134	(1) כללי.....
134	(2) ענייני המצד האישי .....
134	(3) ענייני ממונות .....
136	ג. בענייני איסורים – כל ישראל בעלי דין הם .....
137	(1) כללי.....
137	

137	(2) מעמדו של בית הדין.....
138	(3) התרת עגונה .....
139	(4) חשש להכשלת הרבים .....
139	(5) ענייני קבורה .....
140	ה. עניינים הנוגעים ליתומים.....
140	(1) "בית דין – אביהם של יתומים" .....
141	(2) הזרק בתביעה .....
141	ח. ענייני משמרות קטינים.....
141	(1) הורם טבעיים .....
142	(2) הורים מאמצים .....
142	(3) משפחחה אומנת .....
143	ג. ענייני צדקה והקדש .....
143	(1) מעמדו של הוכאי לצדקה כבעל דין.....
143	(2) הקדש כבעל דין .....
144	(3) סמכות בית הדין .....
145	(4) נזקין .....
145	ג. ענייני ירושה ועיזובן .....
145	(1) מיهو בעל דין – העיזובן או הירושים? .....
146	(2) מעמד בית הדין .....
147	ח. התגider כבעל דין .....
150	ט. המדינה ורשותה כבעל דין .....
150	(1) האפשרות לתחזוק את המדינה ורשותה .....
151	(2) בוררות .....
152	(3) עניין ציבורי .....
153	(4) ענייני מסים .....
154	2. צירוף בעלי דין .....
154	א. צירוף בעלי דין על ידי בית הדין .....
157	ב. צירוף תובעים או נתבעים בתובענה אחת .....
157	ג. צירוף תובעים או נתבעים לפי דרישת הנתבע .....
159	ה זכותו של צד שלישי לדרש צירופו כבעל דין .....
161	3. ייצוג בעל דין על ידי חברו (בריבו) תובעים או נתבעים) .....
161	א. זכותם של בעלי דין להיות מוצגתם על-ידי אחד מהם .....
161	(1) זכות ולא חובה .....
162	(2) הצריך בהסכמה כולם .....
162	(3) עילית תביעה משותפת .....
163	(4) תביעה נגד ציבור .....
163	ב. הצריך בהרשאה .....
163	(1) ייצוג תובעים על ידי אחד מהם .....
166	(2) ייצוג נתבעים על ידי אחד מהם .....

תוכן עניינים מפורט כה

4. עורבי דין	167
א. מגמת היסוד של המשפט העברי: שלילת הטיעון באמצעות עורבי-דין	167
(1) התרשומות אישית מבعلي הדין.....	167
(2) שמיעת בעלי דין עצם	167
(3) "ואשר לא טוב עשה" – זה הבא בהרשאה.....	168
(4) חשש לטענות שקר.....	169
(5) תקנה להגבלת הייצוג בדיון על ידי מושחה.....	170
ב. קליטת מוסד עורך דין במשפט העברי.....	170
(1) הרשאה.....	170
(2) מעלות הייצוג על ידי מושחה.....	172
(3) תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים	174
(4) חובת נוכחות אישית של בעלי דין	174
(5) פיקוח בית הדין.....	176
(6) זכות הייצוג והשלכותיה	176
ג. כשרות לפועל כעורך דין	178
(1) דרישת הדיון	178
(2) דרישות שמכוח התקינה	178
(3) מושחה שאינו עורך דין או טוען רבני	179
(4) קרוב לעדים או לדיניים	180
(5) אישה	180
(6) נכרי	181
ה. הצורך ביפוי כוח בכתב	181
(1) דרישת הכתב, ונימוקיה	181
(2) נוסח ההרשאה	182
(3) דעת המושחה	183
(4) מסירת ייפוי הכוח לבית הדין	184
ו. העברת ההרשאה	185
ג. ביטול ההרשאה	186
(1) חזרת המושחה או המושחה	186
(2) הצורך לידע את הצד שכנהר	187
(3) שכר המושחה	188
(4) מות המושחה	188
(5) הרשאה שמכוח הסכם	188
ז. הפסקת הופעה על ידי בית הדין	188
(1) עילות להפסקת הופעה	188
(2) הפסקת הופעה בתיק מסוים	191
(3) ערעור על הפסקת הופעה	193
ח. מושחה הפועל ללא מינוי מאיית המושחה	193
(1) מינוי על ידי בית הדין	193
(2) מניעת נוק מבעל דין	193
(3) פעולה שנייה לטובת בעל דין	194
(4) אב הטוען עבר בתו	195

ט. שכר טרחה של מורשה.....	195
(1) היתר ליטול שכר.....	195
(2) גובה השכר.....	195
(3) מות המרשה.....	197
ג. איסורים וכלי אתיقا.....	197
(1) הופעה בבית הדין.....	197
(2) "מדובר שקר תרחק".....	198
(3) איסור לעבור על החוק.....	200
(4) תביעה בערכאות.....	200
(5) קבלת ייצוגו של הצד שכגד.....	202
(6) סודות מקצועיים של עורך דין.....	203
(7) כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין.....	205
(8) איסור פירסום.....	205
(9) עורך דין המציג את עצמו.....	206
5. פסולין דין כבעל דין.....	206
א. קטן כבעל דין.....	207
(1) קטן בתבע.....	208
(2) קטן כתובע.....	211
ב. שוטה כבעל דין.....	216
ג. חולת, וכי שאינו יכול לדאוג לעניינו.....	218
6. חילופי בעלי דין.....	218
א. פטירת בעל דין.....	218
ב. העברת זכות הקניין בשווה התביעה.....	220

פרק שלישי

מקום השיפוט

1. טענת חוסר סמכות מקומית.....	227
2. שני בעלי דין הגרים בעיר אחת.....	229
א. מקום השיפוט: בית הדין המקומי.....	229
(1) עיקר הדין.....	229
(2) מנהג להתקין בבית הדין המקומי הקבוע בעיר.....	231
ב. כאשר אין בית דין מקומי, או אין בית דין קבוע.....	234
(1) מקום השיפוט: בית הדין הסמוך.....	234
(2) בתיהם הרבניים בישראל.....	235
ג. כאשר בערים של בעלי דין יותר מבית דין אחד.....	236
ה. האפשרות לצאת מן הכלל.....	236

3. שני בעלי דין הגרים במקומות שונים	237
א. הכלל: התובע הולך אחר הנتابע	237
(1) הכלל, טעמיו וחריגוי	237
(2) תובע המוכן לשאת בהוצאות הנتابע	239
(3) זכות הנتابע לוותר	240
(4) כשלותבב יש קושי לבוא לעירו של הנتابע	240
(5) תביעה שכבר חלה להתריך בבית-דין	241
(6) בתיה הדין הרבניים בישראל	242
ב. מה נחשב למקוםו של הנتابע?	242
ג. רבי נתבעים	243
(1) הבחירה בידי התובע	243
(2) אימתי אין לתובע זכות בחירה	244
(3) חוויב כל הנתבעים להתקין במקום אחד	244
ה. כשאין בית דין בעירו של הנتابע, או שבית הדין מחוסר סמכות או יכולת אכיפה	245
(1) מקום השיפוט כשאין בית דין: בית הדין הסמוך	245
(2) בית דין המchosר סמכות או יכולת אכיפה	246
(3) ענייני אישות, בהם אין לבתי דין בחו"ל סמכות	247
(4) זכות הנתבע לדרוש להתריר בענייני אישות וירושה בבית דין שאין ממלכתו	250
ח. כשהבעו של הנתבע יותר מבית דין אחד	252
(1) כשאין בית דין קבוע	252
(2) כשיש בית דין קבוע	253
(3) בית דין המונה מספר הרכבים	258
ט. נתבע המסרב להתקין בפני בית הדין שבערו	260
(1) הבחנה בין דרישת הנתבע להתקין במקום התובע ובין דרישתו להתקין במקום שלישי	260
(2) זכות התובע לתובע את הנתבע במקום בו הוא נמצא בפועל	262
ז. תביעה נגד אורח המודמן לעיר	263
(1) זכות התובע לתובע את הנתבע במקום בו הוא נמצא בפועל	263
(2) תביעה שכגד	265
(3) זכות התובע לתובע בעיר שאליה הנתבע עתיד להגיע	265
(4) אימתי אין לתובע אורח המודמן לעיר	266
ח. נתבע החייב בכבוד התובע	267
(1) תביעת הוורים נגד ילדיהם	267
(2) תביעת רב נגד תלמידו	269
(3) תביעת בעל נגד אשתו	269
ט. ענייני איסור והיתר	272
(1) תביעות בענייני אישות	272
(2) מקום המגורים האחרון	272
(3) מה נחשב למקום מגוריים קבוע?	277
(4) מקום השיפוט בארץ כשבני הזוג מתגוררים בחו"ל	280
(א) חריגה מן הכלל	281
(א) הבסיס לחריגה מן הכלל	281

(ב) אישה שנאלצה לעזוב את הבית מחשש התנהגותו של בעל	283
(ג) אישה שדינה כמורdot	284
(ד) אישה שהתרגרשה, ועבירה לגור במקום אחר	284
(ה) תביעה למזונות ומניות	285
(ו) מצב בריאותה של האשה, וקשייה	286
(ז) מקום בו כבר התקיימו דיונים	287
יא. בקשה להיתר נישואין	289
יב. ייבום וחיליצה	289
(1) הכלל: "היבמה הולכת אחר היבם"	289
(2) חריגים כלל	290
(3) הסכמת הצדדים	291
יג. תביעה למזונות של קטינים	291
יה. תביעה שהוגשה בשני בתי דין	292
4. הסכמה על מקום השיפוט	293
א. הסכמה מפורשת	293
(1) כוחו המחייב של הסכם	293
(2) סמכות בית הדין	294
(3) הוראה שדרינה כ"קיים עליهم"	295
(4) פרשנות	296
ב. הסכמה מכללא	296
(1) הייענות להזמנת בית הדין	296
(2) תגובה בכתב להזמנת בית הדין	298
(3) מתן הרשות למורה	298
(4) הגשת כתב תביעה לבית הדין	299
ג. חזרה מן הסכמה	299
(1) מניעת החזרה	299
(2) אימתי רשיי המסכים לחזור בו	300
5. מקום עריכת הסכם או ביצוע	301
א. קיומו של תנאי מכללא	301
ב. אימתי לא קיים תנאי מכללא	305
ג. זכות התובע לתחזוקה במקום מגורי הנחבע	306
6. מקום נכסיו של הנחבע	307
א. הכלל הרגיל: תביעה במקום מגורי הנחבע	307
ב. תביעה במקום הנכסים כשאלת משועבדים לחוב או ניתנים לעיקול	307
7. מקום אירוע המעשה שעליו תובעים	310
א. תביעה נזקין	310
ב. תביעה על השגת גבול	310

תוכן עניינים מפורט כט

8.	תביעה הנוגעת למקרקעין	310
9.	החשש להטיית הדין בגין מקום קביעת מקום השיפוט	312
א.	בעל דין שאימתו מוטלת על הדיינים.....	312
ב.	בעל דין שהוא בעל מעמד מיוחד בעירו.....	313
ג.	בעל דין שאינו הוא בעל מעמד מיוחד בעירו.....	316
ה.	העברת הדין למקום סמוך.....	317
ה.	בית דין שבו אין חשש להטיית הדין.....	319
ג.	涅עה אישות של דין כעילה להעברת הדין.....	319
10.	עניינים שלא על ריב	321
א.	מקום מגורי המבקש.....	321
ב.	סמכות בית דין.....	321

פרק רביעי

כתב טענות

www.barsi.co.il

1.	שלילת הדרך של טיעון בכתב	325
א.	כתב טענות הנוגרים בתלמידו.....	325
ב.	nymoka של halacha השוללת טיעון בכתב.....	326
2.	הסכמה על טענות בכתב	327
3.	כתב תביעה	328
א.	חויבת התובע לגלוות לנתקע את פרטי התביעה.....	328
ב.	הגשת כתב תביעה כחויבת כללית.....	333
ג.	הצורך בפירוט הטענות.....	335
ה.	הצורך בפירוט הסעד המבוקש.....	336
(1)	חויבת לפרט את הסעד המבוקש.....	336
(2)	חויב ש壯בע פחות מן המגייל.....	337
(3)	ספק אם התובע טעה.....	339
(4)	תביעת מזונות.....	341
(5)	חויב שלא פירט את הסעד הנכון.....	341
(6)	תביעות בענייני אישות.....	342
(7)	בקשה להתרת נדר או שבועה.....	343
(8)	בית דין שפסק סעד שלא התקבש.....	343
(9)	הפרשה מאיסורים.....	344
ה.	בקשת סעד שאינו נובע מעילות התביעה.....	345
ג.	תביעת אגב.....	345
ג.	צירוף תביעות ותחבויות חלופיות.....	347
ח.	חויבת התובע להגשים כל תביעותיו נגד הנתקע בפעם אחת.....	348
ט.	תיקון כתב התביעה.....	348

349	4. כתוב הגנה .....
349	א. היעדר חובה .....
350	ב. תביעה מזונות .....
350	ג. כתוב תשובה כרשות .....
351	ה. חיוב הנتابע בהשלשת סכום התביעה .....
352	5. תביעה שבגד .....
352	א. קיוו חיבוכים .....
353	ב. ענייני אישות .....
353	ג. הצורך בכתב טענות .....
353	ה. סדר הדין .....
354	ה. בוטלה התביעה העיקרית .....
355	6. הרצת פרטיטם בתביעה למזונות .....

פרק חמישי

הזמנה לדין

www.bursi.co.il

1. ביצוע החזמנה – על ידי מי?	359 .....
א. ביצוע החזמנה על ידי בית הדין	359 .....
ב. הצורך בהרכבת של שלושה	360 .....
ג. הזמנה על ידי שליח	360 .....
2. צורת החזמנה ותובנה	361 .....
א. דרישת הכתב	361 .....
ב. תוכן החזמנה	361 .....
3. מסירת החזמנה	362 .....
א. מסורתה לנتابע עצמה, או בידי מי שחזקת עליו שיםסרנה לידי	362 .....
ב. מסירת החזמנה לנتابע באמצעות התובע	364 .....
ג. מסורה באמצעות הדואר	365 .....
ה. תחליף המצאה	365 .....
ה. זמן מסירת החזמנה	367 .....
ג. החזמנה מוחוץ לתחומי המדינה	367 .....
4. אי-יכולת לבוא לדין	368 .....
5. סיור לבוא לדין	368 .....
א. חובת הנוכחות של בעלי הדין	368 .....
ב. נידויו של סרבן לדין	369 .....
(1) הזמנה על ידי בית דין	369 .....

תוכן עניינים מפורט לא

(2) משלוח הזמנה שלוש פעמים.....	370
(3) חובת בית הדין.....	371
ג. הוצאה כתוב סירוב כנגד הסוכן לדין.....	372
(1) המגמה שלא לנודות.....	372
(2) כתוב סירוב.....	373
(3) מספר ההזמנות.....	376
(4) חובת בית הדין.....	378
(5) בית הדין המוסמך.....	378
(6) סמכות מקומית.....	381
(7) אימתי לא יוצא כתוב סירוב.....	383
(א) אי-הופעה מחמתו אונס.....	383
(ב) נתבע המבקש להתדיין בבית דין אחר	384
(ג) נתבע המנתנה הסכמוו בביטול ההלכים בבית המשפט, או בשיפורי הגזוק שגרם לו התובע.....	390
(ד) נתבע המבקש להתדיין בפני גופ שיפוטי שאיןנו דין דין תורה.....	390
(ה) הגשת תביעה מזונות בבית משפט	393
(ו) נתבע שהוא תלמיד-חכם.....	394
(ז) נתבע המלא תפקיד ציבורו.....	395
(ח) תובע שאינו יהודי	396
(ט) נתבע שיש לו על התובע תביעה שכגד	396
ה. סנקציות חילופיות לכתח סירוב	396
ה. סמכויות בת הדין הרבניים בישראל	398
(1) עניינים שבஸמכות בית הדין מכוח החוק	398
(2) עניינים שאינם בסמכות בית הדין מכוח החוק	400
6. אי-משלוח הזמנה	402
א. דין שהתקיים ללא הזמנה	402
ב. החלטה זמנית שנינהה ללא הזמנה	403
ג. הוצאה כתוב סירוב ללא הזמנה	403

פרק שישי מועד הדיון

1. קביעת מועד הדיון, והשיקולים לכך	407
א. תאריך מוקדם ככל האפשר	407
ב. התחשבות באופי התביעה	407
ג. התחשבות בטרdotיו של בעל דין	408
2. דחיתת מועד הדיון	409
א. דחיה לפרק זמן קצר	409
ב. חשש להערכה ורמות	410

410	ג. תגובת הצד שכנהג
410	ה. הומן להגשת הבקשה.....
412	ה. שיקול דעת בית הדין .....
413	3. הקדמה מועד הדיון .....

פרק שבועי**סילוק התביעה על הסוף, ביטולה, השעייתה או זנחתה**

419	1. חובת בית הדין להזיק לתביעה – אימתי? .....
419	א. המצווה לדון ולהורות דין תורה .....
420	ב. החובה לדון בין אדם לחברו .....
421	ג. פטור מן החובה לדון .....
423	ה. בית דין קבוע .....
424	ה. עניינים שבמסכוםם של בתים הדין הרבניים בישראל מכוח החוק .....
426	ג. עניינים שאינם בסמכותם של בתים הדין הרבניים בישראל מכוח החוק .....
426	(1) מעמדם של בתים דין "בית דין קבוע", והנובע מכך .....
429	(2) אי-הפעלה הסמכתה בהיעדר הסכמה, מטעמים מעשיים .....
430	(3) ענייני אישות וירושה .....
433	(4) ענייני ממונות .....
437	(5) ענייני גירוש .....
438	(6) תביעה נגד רשות של המדינה .....
442	ג. תביעה המעוררת שאלת עקרונית הנוגעת לכל הציבור .....
442	2. סילוק התביעה על הסוף .....
442	א. מעשה בית דין .....
442	(1) עניין שכבר נפסק בו על ידי בית דין .....
444	(2) עניין שכבר נפסק בו על ידי בורר .....
446	(3) הסכמה בין בעלי הדין .....
447	(4) דין תביעה שהוגשה בעניין שכבר נפסק בו .....
448	(5) ספק אם כבר נפסק הדין .....
449	(6) מינוי לתקיר ציבורי .....
449	ב. עניין שבית דין כבר החל לדון בו .....
450	ג. אי-תשולם אגרה .....
451	ה. הייעדר עילה, ותביעה על פחתה משמעות פרוטה .....
452	ה. תביעה נגד מי שאינו בעל דין .....
453	ג. תביעה נגד שוטה .....
453	ח. תביעה חוב שטרם הגיע זמן פירעונו .....
454	ט. תביעה טרדיונית או קנטרנית .....

תוכן עניינים מפורט לג

(1) תביעה ממונית.....	454
(2) תביעה שנייה ממונית.....	454
(3) הבחנה בין תביעה טרדיינית ובין בעל דין טרדן.....	455
(4) פסקת הוצאות.....	455
ג. תובע שפנה קודם לכך אותו עניין לערכות.....	456
(1) אי-היזקקות לתביעה.....	456
(2) נתבע שהתקין בערכאות.....	460
(3) הסכמה להתקין בבית דין לאחר דין בערכאות.....	462
(4) תביעה שהוגשה לערכות אבל טרם נתרמה.....	462
(5) דין בתי המשפט בישראל.....	465
(א) דין בתי המשפט בערכאות.....	467
(ב) אישת שביעה מוגנות בבית משפט.....	467
(ג) תביעה שלא בענייני מוגנות שהוגשה לבית משפט.....	468
(ד) תובע שנאלץ להתקין בבית משפט.....	470
(ה) הסכם בין בעלי הדין להתקין בבתי משפט אזרחיים בנושאים מסוימים בבית הדין ...	471
א. תובע שיש בידו עברה או שאינו בא בידים נקיות.....	471
(1) בעל דין שהוא עבריין או "רשע".....	471
(2) תובע שאינו ממלא אחר החלטה שיפוטית.....	473
(3) תובע שלא גילה את כל האמת או שנג בחוסרedom לב.....	476
(4) בית דין המתבקש לסייע בידי עברי עברה.....	476
(א) קיום התחייבות אסורה.....	476
(ב) מתן אישור לנישואין אסורים.....	477
(ג) מתן אישור לנישואין פרטיים.....	478
(ד) התרת נדר שלא לעבור על איסור.....	479
ב. חתישנות.....	480
(1) הכלל: חוב אינו מתיחס.....	480
(2) חשש לדין מרומה.....	481
(3) דינה דמלוכות דין, תקנת ציבור ומנהג המדינה.....	484
ג. סירוב לחתום על כתוב בורות.....	485
3. ביטול התביעה או השעייה על ידי התובע.....	485
א. זכות התובע להפסיק את הדיון.....	486
ב. הצורך בקבלת רשות מבית הדין.....	486
(1) שיקולים המצדיקים הפסקת הדיון.....	486
(2) חשש לרמות ולהעמה.....	488
(3) ביטול התביעה כדי להגישה בערכאה אחרת.....	489
ג. זכותו של הנتابע להתנגד.....	492
(1) חשש שהנתבע עלול להינזק.....	492
(2) הצורך לקיים את הדיון בבקשתו במעמד הנتابע.....	494
(3) הסכמת הנتابע.....	496
ה. הנהול בבתי הדין הרבניים בישראל	497

498	ה. דין תביעה שבוטלה
500	ו. פסיקת הוצאות .....
500	4. זניחת התביעה.....
500	א. יוונת בית הדין לbijטול התביעה .....
501	ב. יוונת בעל דין לbijטול התביעה .....

פרק שmini**אי-התיאצבות לדין**

505	1. אי-התיאצבות שני בעלי דין .....
505	א. סמכויות בתי הדין הרבניים בישראל .....
507	ב. דין זניחת התביעה כא-הופעה .....
508	2. אי-התיאצבות התובע .....
508	א. סמכויות בתי הדין הרבניים בישראל .....
509	ב. אי-הופעה שיש לה צדוק .....
510	ג. חוסר חוס-לב .....
510	3. אי-התיאצבות הנتابע .....
510	א. נידוי, כתב סירוב והיתר לתובע בערכאות .....
512	ב. קבלת רשות מבית דין לתובע בערכאות .....
514	ג. קיום הדיוון בבית הדין שלא בפני הנتابע .....
514	(1) עניינים שבית הדין מוסמך לדון בהם מכוח החוק .....
516	(2) עניינים שבית הדין אינם מוסמך לדון בהם מכוח החוק .....
521	(3) דיני אישות .....
522	(4) תנאי מוקדם – הזמנה כדין .....
523	(5) נתבע שהופיע בתחילת הדיון ונעדדר בהמשכו .....
524	(6) טוענים לנتابע .....
524	(7) התנגדות לפסק הדין .....
524	ה. כפיפות התיאצבות .....
526	4. התיאצבות מורשת מקום בעל דין .....
526	א. האם ניתן לוותר על הופעה אישית של בעל דין? .....
526	ב. האם ניתן לחייב בעל דין שימנה מורשת שיפיע במקום? .....
527	5. אי-התיאצבות בעלי דין בערעור .....
527	א. אי-הופעת המשיב .....
528	ב. אי-הופעת המערער .....

פרק השיעי

הדיון

1.	ישיבת הדיינים לדין	533
א.	דרישות הדין	533
ב.	כליอาทיקה לדיניים	535
2.	פומביות הדיון	536
א.	הכלל: "והייתם נקיים מה' ומיישראל"	536
ב.	חשש להפרעה ולהסתמתות טענות בעל-דין	537
(1)	דרישת בעל דין	537
(2)	סמכות בית הדין	537
(3)	איסור לשון הרע	538
ג.	שלב שמיית העדים	538
ד.	שלב משא ומתן הדיינים	538
ה.	דיון בענייני משפחה וגירוש	539
(1)	דיון בדღתיים סגורות	539
(2)	נכחות ילדיהם של בני הזוג	540
(3)	איסור פרוסום	540
ג.	דיון בעניינים אחרים	541
ה.	הנוהג למעשה בבתי הדין הרבניים בישראל	542
3.	השוואת בעלי דין בשעת הדיון	543
א.	יחס שווה לבעלי הדין	543
ב.	היכרות מוקדמת של הדיין עם בעל דין	546
ג.	הסבירת פנים ואמרית שלום לבעלי דין	546
ה.	בעל דין שהוא תלמיד-חכם	548
ה.	לבוש בעלי דין	549
ג.	טענות בעלי דין וחקירתם	549
ג.	يיצוג בעלי דין	552
(1)	ריבוי מורשים	552
(2)	היעדר ייצוג לאחד הצדדים	552
ח.	סיכום, והדין בדיעבד	553
4.	רציפות הדיון וזריזותו	554
א.	חוות בית הדין	554
ב.	אימתי ראיו לדוחות את הדיון	556
ג.	פסקת הדיון	556
5.	מניעת הפרעה במהלך הדיון	557
א.	החוק והתקנות בבתי הדין הרבניים בישראל	557

ב. התרבות, ורישומה בפרוטוקול.....	558
ג. מידותיות.....	559
6. חילופי דין במהלך הדיון.....	561
א. שמיעה חוותות.....	561
ב. הדיון בדיעבד.....	563
ג. הסכמת בעלי הדיון.....	563
ה. תקנה המכשירה יותר על שמיעה חוותות.....	564
ה. ביקורת בגין'ץ	566
7. חילופים בהרכבת בית הדין.....	567
א. העברת תיק על ידי בית הדין לבית דין אחר או להרכבת אחר	567
ב. העברת תיק על ידי בית הדין הגדול לערעורים.....	569
ג. העברת תיק על ידי נשיא בית הדין הגדול לערעורים.....	571
ה. אישור הסכמי גירושין.....	572
8. פסילת דין במהלך הדיון.....	573
א. דין שטען טעם זכות לאחד מבבעלי הדיון.....	574
ב. חשש למשוא פנים	574
ג. חוסי ידידות בין דין ובין מושחה של בעל דין	576
ה. שיחה של דין עם אחד מבבעלי הדיון שלא בשעת הדיון.....	576
ה. התבטאות של דין ביחס לבעל דין	577
ג. דין שהזמין על ידי אחד מבבעלי הדיון (מוסך ציבורי)	579
ג. דין שגילה דעתו במהלך הדיון.....	579
ח. התנהגות דין המוכיחה כי הוא שונה לבעל דין	581
9. התחלת הדיון.....	582

פרק עשרוי

הצעת פשרה לבבעלי דין

1. חובת בית הדין להציג פשרה עם תחילת הדיון.....	587
א. עדיפות הפשרה.....	587
ב. הצורך בהצעה פה אחד	589
ג. הימנעות מההצעה פשרה.....	590
2. האם יש ללחוץ על בעלי דין להסכימים לפשרה?	590
א. הצעת פשרה או שידול לפשרה.....	590
ב. הסתייעות בעורכי הדין של הצדדים	591
ג. נוהל הצעת הפשרה בתשיי הדין הרבניים בישראל	591

3. עד מתי רשאי בית הדין להציג פשרה?	592
א. לפני מתן פסק הדין	592
ב. לאחר מתן פסק הדין	592
4. זכות הצדדים לחזור בהם מהסכם הפשרה.....	594
א. הצורך בקניין	594
ב. הצעת פשרה מטעם בית הדין לעומת פשרה בזאת הצדדים	596
ג. החליפי קניין	597
ה. קבלת סמכותם של בית דין או של בוררים	598
ג. קבלת סמכותם של ערכאות	600
ה. חורה מן הפשרה לאחר מתן פסק הדין או ביצועו	601
5. פשרה בטיעות	602
א. בטלות הפשרה	602
ב. נטול הכוחה במקרה של ספק	605
ג. טעות בעבורות	605
ה. הטעה מצד בית הדין	608
ה. פשרה שנעשתה מחמת הספק שמא לא יזכה בדיון	609
ג. פשרה כדי להימנע מחוב שבועה	609
ד. פשרה נגד משפטי התורה	609
ח. טענה רמהות	609
6. פשרה באונס	610
א. הצורך במודעה ובעדים	610
ב. פשרה מחמת אויומים	611
ג. פשרה מחמת איום בהגשת תביעה	612
ה. אילוץ לחתום על כתוב בוררות	613
ה. אונס מחמת עצמו	613
ג. בטלות פשרה שיש בה חרם	614
ד. מניעת טענה אונס	615
7. כפיה פשרה על בעלי הדין	615
א. כפיה פשרה לעומת פשרה בהסכם	615
ב. פשרה קרובת לדין	616
ג. הצורך בהחלטה פה אחד	620
ה. האיפת חיבורים שלאמן הדין	622
ה. העילות לכפיה פשרה	623
(1) היעדר ראיות, וספק בדיון	623
(2) ספק בכשרות הראיות וכי הצדדים דובר אמת	626
(3) מחלוקת הפסוקים	626
(4) ספק בתחולתה של תקנה	627
(5) המגמה להימנע מחוב שבועה	627

631	(6) המגמה להימנע מהטלה "חרם סתום".....
631	(7) דין שהוא נגד היושר השכלי.....
631	(8) מניעת קטטות ומחלוקת.....
633	(9) הצורך להימנע מדין תורה.....
634	8. הנוסחה: "בין לדין בין לפשרה".
634	א. הנוסח המקובל בכתביו בוררות.....
634	ב. דרישת בעל דין שבית הדין יפסוק על פי דין, ולא פשרה.....
637	ג. נמחקה הפסיקה: "בין לפשרה".

פרק אחד-עשר**טענות בעלי הדין**

1. חובות להישמע	644
א. הובות ומקורה.....	644
ב. דין של פסק הדין כשנפגעה זכות השמיעה.....	645
ג. יותר על זכות השמיעה.....	647
ה ערעור.....	647
2. סדר הטיעון	648
א. הכליל: התובע פותח תחילת.....	648
ב. תשובה הנתבע ותביעה שכגד.....	650
(1) חובת הנתבע להשיב לטענות התובע.....	650
(2) תביעה שכגד.....	651
(3) דרישת התובע לכתב מחלוקת.....	653
ג. ריבוי בעלי דין.....	653
ה.証據ה של הראות.....	654
ה. טענות נוספות במהלך הדיון.....	655
ג. הרצתם דבריהם בכתב.....	656
3. חובת הנוכחות האישית של בעלי-הדין בזמן שמיעת הטענות	657
א. האיסור: "שמעו בין אחיכם", וטעמו.....	658
ב. תחולת האיסור בבית דין של בוררים.....	662
ג. שמיעת טענות בעל דין שלא בפני חברו קודם המשפט.....	663
(1) האיסור.....	663
(2) דין ששמע טענות שלא במסגרת תפקודו השיפוטי.....	664
(3) דין שנשאל וחיווה דעתו.....	666
(4) שמיעת טענות שלא מפני בעל דין.....	668
(5) שמיעת טענות מפני אפוטרופוס.....	669
ה.証據ה של הראות.....	669
ג. שמיעת טענות בעל דין שלא בפני חברו במהלך המשפט.....	671

ג. הסכמת בעלי הדין	671
ד. אישא כבעל דין	672
ה. תלמיד-חכם כבעל דין	674
ט. קיום הדיון בטלויזיה במעגל סגור	674
4. שימוש טענותיו של בעל דין מוחזק בבית הדין	675
א. קושי בהופעה אישת בית הדין	675
ב. נוכחות הצד שכנה	676
ג. שימוש הטענות על ידי בית הדין עצמו	676
5. שימוש טענות באמצעות מתרגם	676
א. בית דין שאינו מבין את לשונו של בעל דין	676
ב. בעל דין שאינו מבין שפט חברו	679
ג. נוהל שימוש טענות באמצעות מתרגם	680
ה. מינוי שליח לגירושין	680
6. החבה לטענו טענות אמת	680
א. "מדובר שקר תרחק"	680
ב. שקר בטענת הגנה	683
7. טענות חלופיות	683
8. בירור הטענות	685
א. חובת בעלי דין לבירור את טענותיהם	685
ב. בעל דין שסיבך לבירור את טענותיו	687
ג. בעל דין שנמצא שקרן בטענותיו	689
9. חזרה מן הטענה ותיקונה	692
א. טענה שנטענה מוחזק בבית הדין	692
ב. טענה שנטענה בכתב טענות	694
ג. חזרה מטענה תוך כדי דבר	696
ה. חזרה מטענה לחובת הטוען	698
(1) הכלל: אין טוען וחזר וטוען	698
(2) הטוען "אני יודע" וחזר וטוען שנזכר	701
(3) הטוען וחזר בו בטענה שכח	702
(4) הטוען וմבקש לתקן או לפרש טענות	703
(5) הטוען וմבקש לחזור בו בטענת טעות	705
(6) הטוען וմבקש לתקן דבריו לאחר שהוחזק כפין	706
(7) הטוען וմבקש לתקן דבריו לאחר שיצא מבית הדין	707
(8) המבקש לחזור בו לאחר שעשה מעשה על סמך הוראות	710
(9) המבקש לחזור בו מהודאותו לאחר שהצד שכנה לא עומד בדיבורו	710
ה. חזרה מטענה לזכות הטוען	711
(1) הכלל: יכול לחזור ולטעון טענת זכות אחרת	711

713	(2) חריגים כלל.
714	(3) חשש רמאות.
714	10. הערכת הטענות על ידי בית הדין
715	א. אומדן ואמתלה.....
715	(1) הערכת הטענות בהיעדר ראיות.....
718	(2) סמכות בתי הדין בזמן זהה.....
719	ב. חוקה (השערה משפטית).....
720	ג. כללי ההגנון.....
721	(1) "מינו".....
724	(2) "הפה שאסר הוא הפה שהתר".....
725	ד. ברוי ושם.....
726	(1) ענייני ממונות.....
729	(2) ענייני אישות.....
731	11. שבועת בעל דין
732	א. חוב שבועה מן הדין.....
733	ב. אזהרת הנשבע.....
734	ג. לשון השבועה.....
734	ה. הצורך בחוב שבועה על ידי בית הדין.....
735	ה. חוב שבועה בטיעות.....
735	ג. הצורך בנסיבות הצד שכגד.....
736	ג. זכות הצד שכגד לעכב.....
736	ח. בעל דין המיזוג על ידי מורה.....
737	ט. חוב שבועה בתביעה שכגד.....
737	? חוב שבועה באשת איש.....
738	יא. חוב שבועה של הורם לילדיהם.....
738	יב. המגמה להימנע משבועה.....
738	(1) חובת בית הדין להפזר בעל-דין שלא ישבע.....
739	(2) בעל-דין שאינו אפשר לסמן על דברו.....
739	(3) שבועה שלא בשם.....
740	(4) חובת בעלי הדין להימנע משבועה.....
741	(5) "חרם סתום" למגנית שבועת שקר ושבועת חינם.....
742	(6) המגמה להימנע משבועה בכל מקרה.....
743	ג. סמכות בית הדין להטיל שבועה שלא מן הדין ו"חרם סתום".
743	(1) שבועה שלא מן הדין.....
744	(2) "חרם סתום".....
746	יה. סירוב להישבע.....
746	12. סיכומי טענות
746	א. הסכמת הצדדים.....
747	ב. חוב על ידי בית הדין.....
748	ג. העלאת טענות חדשות.....

**פרק שנים-עשי
עדים וראיות**

1. הזמנת העדים	761
א. הזמנת העדים – על ידי מי?	761
(1) החובה למסור עדות, והשלכותיה	761
(2) הזמנה באמצעות בית הדין	765
ב. אופן הזמנת	766
ג. הזמנתם של עדים שהותם אינה ידועה	767
(1) "חרם סתום"	767
(2) הכרזה ללא חרם	768
ד. חובת בית הדין להזמין עדים לפי דרישת בעלי הדין	769
(1) כשהכרעת הדין היא על פי עדים	769
(2) כשהכרעת הדין היא שלא על פי עדים, או כשaanן בעדות תועלת	770
(א) קיומה של הוראת בעל דין	770
(ב) עדות שנייה לשיער לבעל דין	770
(ג) עדות שאנן בה צורך	772
(ד) תקנות הדין	772
ה. הבטחת הוצאות העדים ודמי בטלת	773
ג. סירוב להיענות להזמנה	773
2. בירור בשורותם של העדים	775
א. עדות, נאמנות ו"גילוי מילתה בעלמא"	775
(1) הבחנה בין עדות ונאמנות	775
(2) "גילוי מילתה בעלמא"	777
ב. החלטה על פסילת עד	779
ג. קרוב עד	779
(1) הפסול, מקומו ונימוקו	779
(2) דרגות הקירבה הפסילות לעדות	782
(3) קרוביים מחמת חיתון	782
(4) עדות קרובים כרגלים לדבר	785
(5) גילוי מילתה בעלמא ודבר העשו להתגלות	785
(6) קרוביים זה לזה, או לדיניהם	786
(7) ענייני איסורים	787
(8) גר לאחר שנתגייר	787
ה. עדות אדם על עצמו	787
(1) הכלל: "אדם קרוב אצל עצמו"	787
(2) הוראת בעל דין	788
(3) נאמנות באיסורים	789

790	(4) נאמנות על הכוונה.....
791	(א) שביעות, נדרים וגוזירות .....
792	(ב) הקדשות .....
792	(ג) גירושין.....
793	(ד) תקנות הכהל .....
793	(5) נאמנות נגד חזקה .....
793	(6) נאמנות במקום שיש חשש שמשקר .....
794	ה. נוגע בדברי כעד.....
794	(1) הפסול, טumo ואדרו .....
795	(2) נגיעה ממוניות .....
798	(3) נגיעה שאינה ממוניות .....
799	(4) עדות מגמותית .....
801	(5) עדות שיש בה חשש לרמנאות ולKENNAHIA .....
801	(6) עדות של נוגע בדבר להובתו .....
802	(7) איסור והיתר .....
803	(8) התרת עגונה .....
803	(9) עדות נושא תפקודים בענייני תפקדים .....
805	(10) הסתלקות מהנגעה .....
807	ג. אהוב או שונא כעד .....
807	(1) כשרותו של אהוב או שונא לעדות .....
809	(2) יחס קירבה מיוחדים .....
810	(3) התחומים הפלילי .....
811	(4) פסילת אהוב או שונא מדי נוגע בדבר .....
814	(5) ספק שונא .....
814	ג. אישת כעד .....
814	(1) הפסלות וטעמה .....
815	(2) עניינים שבהם עד אחד נאמן .....
817	(3) איסורים ואיושת .....
819	(4) גילוי מילתה בעלמא ודבר העשי להתגלות .....
820	(5) עניינים שבהם אין אנשים רגילים להיות .....
821	(6) דברים שנשים מודקות וודעות בהם יותר מאשרים .....
822	(7) קטנות ומראות שבין בעל ואישה .....
823	ח. קטן כעד .....
823	(1) הפסלות וטעמה .....
825	(2) דברים שمعد בגונלו על מה שראה בקטנותו .....
829	(3) דברים שקטן נאמן בהם .....
831	(4) נאמנותו בעבורות נגד המוכר .....
835	(5) קבלת קטן על-ידי בעל-דין .....
835	(6) קטן שבא להעיד עם כשרים .....
835	ט. נכרי כעד .....
835	(1) הפסלות וטעמה .....
837	(2) אימתי נכרי נאמן? .....

תוכן עניינים מפורט מג

(3) שטרות העולים בערכאות של גוים	837
(4) התרת עגונה	838
(5) ירושה	839
(6) יהוסין	839
(7) איסורים	840
(8) התרת שבואה לבעה הכהן	841
(9) מקום שבו אין מצויים אלא נקרים	842
(10) כואמתה הדבר אינה יכולה להתרבר אלא על פיהם	842
(11) שמיית נקרי לגליל האמת	843
(12) עדות מסיח לפי תומו ברגלים לדבר	843
ג. עברין עד	843
(1) הפסולות, טעמה וגדלה	843
(2) כוונת זדון	851
(3) עבירות שבין אדם למקום בזמנן זה	854
(4) ראיות	855
(א) הצורך בשני עדים כשרים	855
(ב) אומדנא וקול	856
(ג) רגליים לדבר	856
(ד) מי שהוא מותוק לרשות ומפרש בך	857
(ה) דין היהודי, או משוכנע, כי העד פסול	858
(ו) עד היהודי בחברו או בעצמו כי הוא "רשות"	858
(ז) קבלת עדים בפני בעל דין	859
(ח) ספק אימתי נဟרה העבירה	860
(5) התראה והכרזה	860
(6) תשובה העבריין	862
(7) ענייני איסורים	865
(8) התרת עגונה	865
יא. עם הארץ, ובעל תוכנות שליליות, עד	866
יב. חולה, לוקה בנפשו ובבעל מוגבלות, עד	868
(1) הצורך בצלילות הדעת	868
(2) טריפה	869
(3) שוטה	870
(4) פתי, שדרינו כשותה	871
(5) אילם וחרש-אילים	872
(6) סומה	873
יג. נוטל שכר להיעיד	873
(1) הפסול וטעמו	873
(2) השבת השכר	874
(3) הבטחת שכר	875
(4) שכר בטלה והוצאות	876
(5) שכר טורחה	876
(6) חוקר פרטי	876

878	יב. הכרשת פסולי עדות
878	(1) הסכמת בעלי הדין .....
882	(2) תקנת הציבור .....
884	(3) מנהג להכשר פסולי עדות .....
886	(4) "תקנת הקדמוניים" .....
890	3. על מה צריכים העדים להעיד?
890	א. או ראה או ידע" .....
893	ב. ראייה ברורה .....
893	ג. ראייה מתוך מראת זוכיות .....
894	ה. עד שאמר שהתרבר לו הדבר .....
894	ה. דבריהם כחוויותם .....
895	ג. עדות מפורשת .....
895	ג. רצון חופשי .....
895	4. ריענון הזיכרון .....
895	א. עדות בעבר זמן רב .....
896	ב. ריענון הזיכרון מתוך הכתב .....
897	ג. ריענון הזיכרון באמצעות אחרים .....
899	5. אזהרת העדים והשבועת .....
900	א. שבועה לפניהם תורה .....
901	ב. אזהרת העדים .....
904	ג. השבעת העדים – אימתי? .....
904	(1) סמכות בית הדין להשביע לצורך שעה .....
905	(2) דרישת בעל דין להשביע עד .....
906	ה. שבועת עד מרצונו .....
906	ה. נוסח השבועה .....
906	ג. שבועת עד קטן .....
907	6. גביית העדות .....
907	א. גביית העדות – על ידי מי? .....
907	(1) הצורך בבית דין של שלושה מומחים .....
908	(2) חריגים .....
908	(3) קבלת דין יתירה או בית דין של הדיוות, על ידי הציבור או בעלי הדין .....
909	(4) קבלת עדות על ידי סופרי הדיינין .....
909	ב. סדר גביית העדויות .....
911	ג. נטל הבאת העדים והראות .....
911	ה. מקום גביית העדות .....
911	(1) הצורך בגביית העדות בבית הדין .....
912	(2) עדות שנמסרה שלא בבית הדין .....
914	(3) גביית עדות מתלמיד-חכם בביתו .....
917	(4) גביית עדות מפני קטן .....

תוכן עניינים מפורט מה

ה. גבייה עדות מעוד חוליה או מעוד הנמצא בחוץ לארץ	917
ג. זמן גבייה העדות	921
(1) הצורך ברישום התאריך בפרוטוקול	921
(2) אימתי אין לגבות עדות	921
ד. ישיבת הדיינים	923
ה. חובת העדים לעמוד	924
ט. רישום שם של העדים	926
י. שמיית העדים עצם, ולא מפני כתובם	927
(1) "משמעות ולא מפני כתובם" – הכלל וטעמו	927
(2) הצהרת העדים כי הם לנוכח עדותם שכחוב	929
(3) מסרו העדים עדותם בכתב	930
(4) שטר קריאה	930
(5) עדות של תלמיד חכם	932
(6) הסמכות להרוג מן הכלל	933
(7) ענייני איסורים	935
(8) התרת עגונה	936
יא. שמיית עד באמצעות מתחזקן	936
(1) הצורך בשמייה מפני העד	936
(2) בית דין המבין את לשון העד	937
(3) בית דין שניינו מבין את לשון העד	938
יב. גבייה עדותו של כל עד בפרט	939
יג. גבייה העדות בפני בעלי הדין	940
(1) הכלל: "אין מקבלים עדות שלא בפני בעל דין"	941
(2) הסכמת בעל דין לקבל עדות שלא בפניו	943
(3) בעל דין שיוציא בדין על ידי שליח	944
(4) ריבוי תובעים או נתבעים	944
(5) דין עדות שנגבתה בדיעד שלא בפני בעל דין	945
(6) עדות שלא בפני בעל דין, שניתנה לטובתו	949
(7) הבחנה בין עדי תביעה ובין עדי הגנה	950
(8) חריגים לכלל	951
(א) מחלה בעלי הדין או העדים	953
(ב) העדים עומדים לנסוע למקום רחוק	954
(ג) אי-התיצבות הנתבע	955
(ד) עדים המצויים מחוץ למקום השיפוט	957
(ה) בעל דין שהוא אלם	957
(ו) בעל דין המסרב להתדיין בבית הדין	960
(ז) בעל דין קטן	960
(ח) קיום שטרות	963
(ט) ענייני איסור והיתר	964
(י) ענייני איסור והיתר שיש בהם יסוד ממשוני	970
(יא) קטנות ומוריבות	972
(יב) עדות על דבר מפורסם וברור	974

(ג) חותם-דעת של עד מומחה	975
(ט) הנהל בקבלת עדים שלא בפני בעל דין	975
7. חוות העדים מעודתם	
א. הכלל: "כיוון שהגיד שוב אינו חור ומיד"	976
ב. חוות תוך מהלך העדות או תוך כדי דבר	979
ג. חוות מחמת טעות	981
(1) טעות הנתקנת בחזקה או בסיווע אחר	981
(2) טעות בדבר שעדים מצוים לטעות בו	982
(3) עד מתי ניתן להעלות טענת טעות	983
ד. חוות מעודות שבستر	983
ה. עדות הסובלת שני פירושים, ושאינה נעה על ידי חוות	986
ג. עד שאמר: "אני זוכר" – האם יכול לחזור ולהעיר?	988
ז. חוות העדים מעודת פסולה או שלא התקבלה כראוי	990
(1) עדות מחוץ לבית הדין	990
(2) עדות בכתב	991
(3) עדות בפני הרכב חסר	991
(4) עדות בפני דינמים פסולים שקיבלו עליהם	991
(5) עדות שלא נתקלה בבית דין	992
(6) עדות שנתקבלה שלא בפני בעל דין	994
(7) עדות שנתקבלה בלילוה	995
ח. חוות העדים מעודת שקר	995
8. הזמן להבאת ראיות	
א. משך הזמן הנתןבעל דין להבאת ראיות	997
(1) זמן בית דין – שלושים יום	997
(2) סטייה מן הכלל	997
(3) אי-מתן ארכת זמן, ושיקול דעת בית הדין	998
(4) הגבלת משך הזמן בתקנה	999
ב. ויתור על הזכות להבאת ראיות	1000
ג. הבאת ראיות לאחר שנסתירים שלב הבאת הראיות	1001
(1) קבלת ראיות אף לאחר שלב הבאת הראיות	1001
(2) הצהרת בעל דין כי אין לו ראיות	1002
(3) קבלת ראיות גם לאחר ההצהרה	1003
(4) תנאי למתן היתר להבאת ראיות נוספת	1005
(5) הנהל בבתי הדין הרכניים בישראל	1005
9. התנגדות לראייה	
א. התנגדות לעודת פסולה	1006
ב. התנגדות להמצאת מסמן	1007
ג. ראייה שאינה توאמת את הנטען בכתב התייעזה	1007

פרק שלושה-עשר
חקירת בעלי דין והעדים

1. בית הדין פמופקד על מלאכת החקירה	1013
א. חובת בית הדין לדון דין אמרת	1013
ב. בית הדין הרואי לחוקה וסמכותו	1016
ג. נוכחות הצד שכנה בעת החקירה	1017
2. טענה בלתי מבוררת מפני בעל דין	1017
3. חקירה בעל דין על הודהתו	1018
4. חקירה בעל דין על טענהו, בדיון מרומה	1019
א. טענות שיש בהן חשש רמות	1019
ב. סירוב להסביר לשאלות בית הדין	1020
ג. סיכול השמעת עדות	1021
ה. קבלת טענה ללא חקירה	1021
5. חקירה בעל דין על ידי הצד שכנה	1022
א. זכות בעל דין לחזור את חברו	1022
ב. ניהול החקירה בבתי הדין הרכניים בישראל	1023
6. בית הדין בטיעו לבבעלי דין	1024
א. "אל תעש עצמן כעורך הדיינים"	1024
(1) איסור ללמד בעל דין טענה שתועיל לו	1024
(2) איסור ללמד דין שמתוכו ילמד לשקר	1026
(3) תשובה חכם שלא במסגרת הדיון	1026
ב. "פתח פיך לאילים"	1027
(1) סיוע לבועל דין שאינו יודע לטען	1027
(2) טיעון עבר בועל דין	1029
(3) הבחנה בין תובע לנتابע	1030
(4) בעל דין המסתיע בעורך-דין	1031
(5) חשש רמות	1032
(6) "צריך להתיישב בדבר זה הרבה"	1032
ג. טענים לירוש, ללווח ולמקבל מתנה	1032
(1) טענים לירוש	1033
(2) טענים ללווח	1035
(3) טענים למקבל מתנה	1036
ה. דיון בהיעדר הנتابע	1037
ה. טעות של בעל דין	1037
ג. בעל דין שהוא פסול דין	1037
ג. האם טענים לבועל דין טענה בלתי שכיחה?	1038

1040	ח. טענת שקר – אין טענים לבעל דין .....
1040	ט. תביעה שבשקר יסודה .....
1040	ו. חובת בית הדין להפריש מאיסורים .....
1041	יא. טענה שבמציאות יכול בעל דין לחזור בו מהודאותו .....
1041	יב. בעל דין שהוא עם הארץ .....
1042	יג. טענה שאפשר היה לטען לבעל דין ושבפועל לא נטענה .....
1042	7. חקירות העדים.....
1042	א. דין תורה: קיום דרישת וחקירה .....
1043	ב. תקנות חכמים: ויתור על דרישת וחקירה .....
1046	ג. חקירת העדים בעדות שאינה ברורה .....
1046	ה. קיום דרישת וחקירה בדיון מרומה .....
1046	(1) הצורך בדרישה וחקירה למניעת רמות .....
1047	(2) מה נחשב ל"דין מרומה"? .....
1048	(3) חשש לעדות שקר .....
1049	(4) עדות מוכחת .....
1050	(5) התאמאה מופלגת בלשון העדים .....
1050	(6) חובתו וסמכותו של בית הדין .....
1051	(7) התנגדות בעל דין לדרישת וחקירה .....
1051	(8) עדות שהתקבלה ללא דרישת וחקירה .....
1052	ה. בעל דין שנמצא מחוץ אחורי עדי שקר .....
1052	ג. הצורך בנסיבות בעלי הדין בשעת החקירה .....
1053	ז. הסתייעות במתורגמן .....
1053	ח. חקירת העדים על ידי בעלי הדין .....
1056	8. בית הדין בטוען לעדים .....
1057	9. יוזמת בית הדין בהזמנת עדים .....
1059	10. דרישת לעיון במסמכים המשמשים כראיה .....
1059	א. זכות בעל דין לקבל לידי העתק מסמך שבידי חברו .....
1061	ב. החומר בהגשת התביעה .....
1062	ג. הטענות בגין זכאי בעל דין לקבל לידי את מסמכי חברו .....
1063	ה. חשש לנזק .....
1063	ה. זכות העיון .....
1063	11. דרישת לגילוי מסמכים .....
1063	א. חובת גילוי מסמכים .....
1068	ב. סירוב לגלות מסמך .....
1069	ג. חובת גילוי מסמכים של מי שאינו בעל דין .....
1069	12. עריכת בדיקות רפואיות .....
1069	א. חוב בבדיקה רפואית .....

תוכן עניינים מפורט מט

ב. אמתה אין לחיב בבדיקה רפואית?.....	1071
ג. סירוב לבדיקה רפואית.....	1073
13. בדיקת פוליגרפ (גלאי שקר).....	1074
א. פסיקה השוללת חיוב בעל דין בבדיקה פוליגרפ.....	1074
ב. פסיקה המחייבת חיוב בעל דין בבדיקה פוליגרפ.....	1076
ג. חיוב בבדיקה פוליגרפ לצורך חקירה.....	1078
ה הסכמה לקבל את תוצאות הבדיקה.....	1079

פרק ארבעה-עשר

רישום פרוטוקול

1. חובת רישום פרוטוקול.....	1083
2. הייעדר רישום בפרוטוקול.....	1085
3. רישום הפרוטוקול – על ידי מי?.....	1086
4. הצורך בהסכם הצדדים.....	1087
5. חזרה מן הרישום בפרוטוקול.....	1089
א. חזרת בעלי הדין.....	1089
ב. הבחשת הרישום בפרוטוקול.....	1090
ג. חזרת העדים.....	1091
6. תיקון הפרוטוקול.....	1091
א. נאמנות סופר הדיינים.....	1091
ב. נאמנות חברי בית הדין.....	1093
ג. ניהול תיקון פרוטוקול.....	1095
7. זכות עיון וקבלת העתק.....	1096

פרק חמישה-עשר

פסק הדין

1. חובת הדיין לפ██וק את הדיין.....	1103
א. חובת הכרעה.....	1103
ב. דין האומר "אני יודע".....	1103
ג. הכרעה על פי כללי פסיקה.....	1106

ה. פסיקה על פי אומדן הדעת, והסמכות לכפות פשרה	1107
ה. דין מרומה.....	1108
ג. אי-הופעת עד.....	1110
ג. העלמה במצווד של חומר מהתיק.....	1111
ת. הימנעות מהכרעה כדי שבעלי הדין יגיעו להסדר.....	1111
ט. החובה לחתת החלטה בסיוםו של דין.....	1111
2. משא ומתן הדייניות.....	1112
א. החובה לקיים משא וממן.....	1112
ב. חשיבות בעת המשא והמתן.....	1113
ג. אופן המשא והמתן.....	1114
(1) חובת כל דין לגבש דעת עצמאית	1114
(2) משא וממן בכתב	1116
(3) כתיבת טוות פסק דין תוך כדי המשא והמתן.....	1116
3. הזמן לממן פסק הדין.....	1117
א. איסור עינוי הדין.....	1118
ב. החובה להשנות את הדין.....	1119
(1) החמצת הדין.....	1119
(2) הבהיר לדין כמשמעותו לפסק את הדין.....	1120
ג. מהו השיעור להשניתה הדין?.....	1121
(1) עיקר הדין.....	1121
(2) הסמכות מכוח תקנה.....	1122
(3) בוררות.....	1123
ה. סמכות בית הדין לעכב את מתן פסק הדין גם לאחר שהבהיר לו הדין.....	1124
(1) תביעות בין בני זוג.....	1124
(2) כבוד בית הדין.....	1125
4. צורת פסק הדין ותובנו.....	1125
א. הצורך בכתיבה פסק הדין	1125
(1) עיקר הדין	1125
(2) נאמנות הדיין על תוכן הפסק	1126
(3) כתיבת פסק דין מכוח תקנה.....	1128
(4) פסק דין שלא נכתב	1129
(5) מי חותם על פסק הדין?.....	1129
(6) החלטה בהליך מעין-שיפוטי.....	1129
ב. חובת ההנמקה	1129
(1) עיקר הדין	1129
(2) הסרת חשד מבית הדין	1130
(3) הנמקה שלא מן הדין	1132
(4) הנמקה לצורך ביקורת פסק הדין	1132
(5) חובת הנמקה כללית מכוח תקנה	1133

9. פירוש פסק הדין ותיקונו	1172
א. תיקון פסק הדין	1172
ב. תיקון טעות סופר	1173
ג. פירוש פסק הדין	1175
ד. הסכם שנייתן לו תוקף של פסק דין	1179
ה. העורך בזימון הצדדים	1182
ו. פירוש פסק הדין על ידי בית דין שלא נתן את פסק הדין	1183
ז. סמכותו של בית הדין לעערורים	1184
10. שינוי תוכן פסק הדין עקב שינוי בנסיבות	1185
א. אימתי מוסכם בית דין לשנות את פסק דין	1185
(1) שינוי בנסיבות	1185
(2) סמכות בתי הדין הרבניים בישראל	1188
ב. סמכותו של בית דין אחר לשנות את פסק הדין	1190
ג. סמכותו של בית דין לעערורים	1192
ה. שינויים בהסכם שנייתן לו תוקף של פסק דין	1191
11. פסק דין שנייתן במעמד צד אחד	1195
א. הסמכות לחת פסק דין במעמד צד אחד	1195
ב. בקשה לבטל פסק דין	1195
ג. סמכותו של בית דין לעערורים	1197

פרק שישה-עשר**סעד טפל: ריבית והצמדה והוצאות המשפט**

1. פסיקת ריבית והצמדה	1201
א. ריבית	1201
ב. הצמדה	1203
ג. ביקורת בג"ץ	1205
2. הוצאות המשפט	1206
א. הכלל	1207
ב. היוצאים מן הכלל	1209
(1) בעל דין המסרב לבוא לדין	1209
(2) בעל דין המסרב לבצע את פסק הדין	1212
(3) בעל דין שלא בא לדין או שגרם לעיכובים	1213
(4) טובע שפנה, שלא כדין, לערכאות	1218
(5) בעל שהתחייב לתת גט, וחזר בו	1219
(6) בעל דין שנכח ברמות, או שהגיש תביעה טרדיות וקונטרניות	1220
(7) ערעור טרדי וערעור סרק	1224
(8) סמכות בתי הדין הרבניים בישראל	1226

1228	ג. תביעת מזוננות.....
1230	ה. תביעת גירושין כשהבעל מעגן את אשתו.....
1230	ה. בדיקות רפואיות.....
1231	ג. מנני כומחה או כונס נכסים.....
1231	ג. הסכם לשיפורי הוצאות.....
1232	ח. הצורך לבקש פסקת הוצאות.....

פרק שבעה-עشر

סעד ארעי: עיקול נכסים, צו מנעה, מזונות זמניים ועיבוב יציאה מן הארץ

1. עיקול נכסים.....	1239 .....
א. הוצאה צו עיקול לפני מועד הפירעון	1239 .....
(1) זכות התובע – אמית?	1239 .....
(2) עיקול נכסים המצויים בידי צד כ'	1241 .....
(3) עיקול נכסי הערב	1242 .....
(4) עיקול הנכסים ולא מכירותם או חילופם	1242 .....
(5) עיקול נכסיו של בעל דין באותה תביעה דוקא	1242 .....
(6) עיקול לאחר רשות הפירעון	1243 .....
ב. התנאים להוצאה צו עיקול	1243 .....
(1) חובת התובע להראות אמתלה לחשו שלא יוכל לגבות חובו	1243 .....
(2) מנהג לעקל גם ללא אמתלה	1244 .....
(3) יושרו של הנتبיע	1246 .....
(4) הצורך בתביעה עיקרית	1247 .....
(5) עיקול שלא בדי	1248 .....
ג. מניעת נזק מיותר מן החיב	1248 .....
ה. עיקול להבטחת מזונות עתידיים.....	1250 .....
ה. תוקפו של צו ומני לעיקול נכסים	1252 .....
(1) פקיעת הצו	1252 .....
(2) בקשה לבטל הצו	1253 .....
ג. היתר להוצאה צו עיקול בערכאות – אמית?	1254 .....
2. צו מנעה זמני.....	1255 .....
א. צו מנעה מוחלט והסמכתה לכך	1255 .....
ב. צו מנעה זמני והשיקולים לכך	1256 .....
ג. צו מנעה זמני כנגד תושב בחו'	1258 .....
ה. צו מנעה זמני בין בני זוג	1258 .....
ה. הנהלה בbatis הדין הרבני בישראל	1260 .....
3. מזונות זמניים	1261 .....
4. עיבוב יציאה מן הארץ.....	1261 .....
א. הבטחת נוחותו של בעל דין במשפט	1261 .....

ב. התנאים להוצאה הצו בתביעות ממוניות	1262
(1) חשש לאי-פירעון החוב.....	1262
(2) חוב מזונות.....	1264
(3) אכיפת ביצוע פסק דין	1264
(4) צו עיקוב כנגד תושב חוות	1265
ג. עיקוב יציאה מן הארץ להבטחת חובבים אישיים	1265
(1) חובות עונה, ומונעת עגינות	1266
(2) השלשת גט למונעת עגינות.....	1268
(3) "כל ישראל בעלי דין"	1269
(4) הצורך בתביעה עיקרית	1269
(5) קיומה של תביעה נירושין, או פסק דין לנירושין	1270
(6) הבטחת זכויות ממון של אישה.....	1271
(7) בשיעיקוב הגט הוא על ידי האישה.....	1272
(8) שיקול דעת בית הדין, ומידת התערבותו של בית הדין הגדול	1273
(9) חובות היבם לחלוץ	1276
(10) חובות החינוך של האב כלפי ילדיו	1276
(11) בקשה לצו עיקוב על ידי מי שאינו מתגורר בישראל	1276
(12) צו עיקוב כנגד תושב חוות	1277
(13) צו עיקוב כנגד בר-הספרה	1277
ה. תוקפו של צו עיקוב יציאה מן הארץ	1278
5. הסמכות למתן סעד ארעי – בידי מי?.....	1279
א. הרכב של שלושה, או דין יחיד	1279
ב. דין שאינו חבר ב הרכב הקבוע שדן בתיק	1280
ג. מקרים דחופים.....	1280
6. קיום הדיון במעמד צד אחד או במעמד שני הצדדים?.....	1281
א. התנאים לקיום הדיון במעמד צד אחד	1281
ב. צו עיקול	1281
ג. צו מניעה זמני	1282
ה. צו עיקוב יציאה מהארץ	1282
ה. בקשה לביטול הצו	1283
7. סמכות בית הדין להחיב במתן ערובה.....	1283
א. סמכויות בית הדין	1283
ב. אחריות בניוין.....	1283
ג. תביעות בין בעל ואישה	1284
8. סמכויות בתי הדין הרבניים בישראל.....	1285
א. עניינים שבסמכותו של בית הדין מכוח החוק	1285
ב. תביעה לשלום בית.....	1287
ג. ענייני ממונות במסגרת בוררות	1291
- כתבי דין שאינם פעילים מכוח החוק.....	1293

סתירת הדין

1.	העיקרון של "סופיות הדין"	1297
א.	השיקולים بعد קבלת העיקרון	1297
ב.	דוחית העיקרון במשפט העברי	1297
2.	סתירת הדין מחמת ראיות חדשות	1300
א.	הזכות לסתור את הדין	1300
(1)	הכלל: "כל זמן שהוא מביא ראה – סטור את הדין"	1300
(2)	סתרת פסק בורר	1301
(3)	שלילת הזכות לסתור פסק בורר	1303
ב.	סתרת הדין על ידי הנتابע, או גם על ידי התובע?	1303
ג.	חשש לפגיעה במעמדו של בית הדין	1304
ה	ה הומן לסתירת הדין	1306
ח.	כשפסק הדין כבר בוצע	1307
ג'	שלילת הזכות לסתור את הדין – אמית?	1307
(1)	הזהרת בעל-דין כי אין לו תביעות נוספות	1307
(2)	הזהרת בעל-דין כי אין לו תביעות נוספות	1310
(3)	נתבע שאמר "אני יודע", וחויב בדיין	1310
ג.	הנהול בבתי הדין הרבניים בישראל	1311
3.	היווצרותן של עובדות חדשות לאחר מתן פסק דין	1314
4.	קיומה של הברעה שיפוטית במקרה של ספק	1315
5.	סתירת הדין על סמך טענות חדשות	1316
א.	טענות שלא הועלו בזמן המשפט	1316
ב.	טענות משפטיות	1319
ג.	כשפסק דין כבר בוצע	1319
ה	שלילת הזכות לסתור את דין – אמית?	1319
6.	סתירה פסק דין מוטעה	1321
א.	טעות בדבר משנה וטעות בשיקול הדעת	1321
ב.	קבלת בית דין "בין לדין בין לטעות"	1324
ג.	יומת בית הדין	1326
(1)	חוות בית הדין ליום סתרת הדין	1326
(2)	הידוע כי פסק דין מוטעה	1328
(3)	בתיהם הרבניים בישראל	1330
ה	ה פסק דין שניתו על סמך ראיות פסולות או שבות שקר	1333
ה.	פסק דין שניתו על סמך טעות במצבות או על סמך מידע מטעה	1334
ג.	פסק דין שניתו תוך העלמת מידע מבית הדין	1335

7. סתיות פסק דין של פשרה	1336
א. יוזמת בעלי הדין	1336
ב. יוזמת בית הדין או חלק מהבוררים	1336
8. פסק הדין	1336

פרק תשעה-עشر

הערעור

1. סמכותו של בית דין לבדוק אחר פסיקתו של בית דין חברו	1345
א. חובת הנמקה, כדי שניתן יהיה לבקר	1345
ב. "בי וינא בתר בי דינה לא דיקין"	1346
(1) הכלל ומשמעו	1346
(2) סמכות לבקה או גם סמכות לבטל	1347
(3) סמכותו של בית הדין הגדלן לעعروרים	1351
ג. "חכם שאסר – אין חברו רשאי להחריר"	1353
(1) הכלל וסינו	1353
(2) תחולת הכלל בזמן זהה	1355
(3) תחולת הכלל בכית דין לעعروרים	1356
2. בוחן המחייב של בית הדין הגדלן לעعروרים	1357
א. אין לדין אלא מה שעיניו רואות	1357
ב. הסמכות לבטל פסיקה של בית דין אוורי	1357
ג. חובת הוצאות בעניינים דינוניים	1359
ה. חובת הוצאות בעניינים מהותיים	1361
ה. העברת התקיק להרכב אחר	1365
ג. סמכות בית הדין הגדלן בענייני ממונות	1367
(1) ערעור על פסיקת בית דין רבני אוורי בשבתו כבודר	1367
(2) חובת בית דין להזזק לערעור – אימתי?	1370
ג. דין של בעל-דין המסרב להתדיין בערעור	1370
ה. סמכות בית הדין הגדלן ביחס לבתי דין פרטיטים	1370
3. ויתור על זבות הערעור	1371
א. דרכי הויתור	1371
ב. הבחנה בין ממונות ואיסורים	1374
ג. דרישת לוויתר על זבות הערעור	1374
4. ערעור בזכות וערעור ברשות	1375
א. פסק דין סופי לועמת פסק דין זמני והחלטת בגיןים	1375
ב. חריגים	1377
ג. ערעור על פסק דין זמני בלבד שניתנה רשות ערעור	1378

תוכן עניינים מפורט נו

ה. מה ניתן לכלול בערעור ברשות?.....	1380
ח. סדרי הדין בערעור ברשות.....	1380
5. על מה ניתן לעדרע?	1381
א. הצורך בהחלטה או בפסק דין.....	1381
(1) ההחלטה או פסק דין סופי, שניתנו לאחר דין.....	1381
(2) משא ומתן במהלך דין, שהסתoisם ללא כלום.....	1383
(3) הרכב חסר שהצדדים קיבלו אותו עליהם.....	1383
(4) העברת ההכרעה לבורר במהלך הדיון.....	1383
(5) הודעה מטעם הראב"ד.....	1384
(6) ההחלטה מנהלית של נשיא בית הדין הגדול.....	1384
(7) הודעה מטעם מזכירות בית הדין האזרחי.....	1385
(8) פסיקה של הרבנות הראשית.....	1385
ב. הצורך בהחלטה שיש בה הכרעה.....	1385
ג. פסיקה שאינה אלא העצה.....	1386
ה. פסק דין של פשרה או בהסכמה.....	1387
(1) פסק דין של פשרה.....	1387
(2) פסק דין בהסכמה.....	1389
ח. פסק דין חסר תוקף.....	1389
(1) פסק דין שהתקטל, ותיק שנסגר.....	1389
(2) הרכב חסר.....	1390
ג. פסק דין בעל חשיבות עקרונית, ולא מעשית.....	1391
ז. חוסר סיכוי שפסק הדין יוכב.....	1392
ח. ההחלטה ביצועית.....	1393
ט. הוראה בענייני איסור והיתר.....	1393
6. מועדים.....	1394
א. משך הזמן להגשת הערעור.....	1394
ב. הארצת משך הזמן להגשת הערעור.....	1395
(1) הדיון בבקשת למתן ארכה.....	1395
(2) שיקולי בית הדין.....	1396
ג. ערעור שכנד.....	1399
ד. התערבות בג"ץ.....	1399
ה. פתרונות אפשריים אחרים?.....	1400
7. דרך הגשת הערעור.....	1401
א. כתוב הערעור ומסירתו.....	1401
ב. העברת עותק לבית הדין האזרחי.....	1402
ג. תשלום אנרגה.....	1404
ה. הפקחת ערובה.....	1404
8. נימוקי הערעור.....	1405
א. טוות בHALKA ובשיקול הדעת.....	1405

1405	(1) טעות ב"דבר משנה" .....
1406	(2) טעות ב"שיקול הדעת".....
1406	(3) נטול הוכחה .....
1406	(4) טעות בפסק בורר .....
1406	ב. טעות בקביעת העובדות.....
1406	(1) הכלל: אי-התערבות בנסיבות עובדיים ובהערכת הראיות.....
1408	(2) חריגות לפכל .....
1409	ג. פגם בניהול הדיון .....
1409	(1) פגם העשויל להשפיע על תוצאות הדיון.....
1410	(2) פגעה ביכולת השמיעה.....
1413	(3) היuder הנמקה.....
1414	(4) פסק דין ללא תביעה .....
1415	(5) הרישום בפרוטוקול כראיה.....
1416	ה. פסק דין שנייתן ללא שהייתה לפני בית הדין חותם-דעת מומחה .....
1416	ו. פסק דין שיש לו השלכות על מקרים אחרים .....
1416	ג. טענות ועובדות חדשות .....
1419	ז. ביקורת בג"ץ .....
1420	9. ערעור מרدني וערעור סרק .....
1420	א. דין של הערעור .....
1421	ב. חיוב המערער בערובה .....
1422	ג. דין בעל חשיבות תיאורטיבית .....
1422	10. תשובה לערעור וערעור שבגנד .....
1423	11. עיכוב ביצוע פסק הדין .....
1423	א. הכלל הרחב: פסק דין יש לבצע מיד .....
1423	ב. הסמכות לעיכוב ביצוע פסק דין .....
1426	ג. סוג החלטות שביחס אליהן ניתן לבקש עיכוב ביצוע .....
1426	ה. נימוקים לעיכוב ביצוע .....
1428	ה. הסכם שקיבל תוקף של פסק דין .....
1429	12. ביטול הערעור והשעיתו .....
1429	א. השעית הערעור וביטולו על ידי בית הדין .....
1429	(1) השעית הערעור .....
1430	(2) ביטול הערעור .....
1431	ב. בקשה לביטול הערעור על ידי בעלי הדין .....
1433	13. הדיון בערעור .....
1433	א. הצורך בנסיבות אישיות של בעלי הדין .....
1435	ב. שמיית טענות באמצעות מורשת .....
1435	ג. סדר שמיית הערעור .....

תוכן עניינים מפורט נט

1436	14. ראיות נספנות בערעור .....
1438	15. פסק הדין בערעור .....
1438	א. סמכות בית הדין .....
1440	ב. החזרת התקיק לבית הדין האזרחי .....
1443	ג. העברת התקיק לבית דין אזרחי אחר .....
1443	ה. שאלות שלא נטנו בערעור .....
1445	ח. חובת ההנמקה .....
1446	ג. סופיות פסק הדין .....

נספח

סמכות השיפוט של בתי הדין הרבניים שלא בענייני המעד האישי

עיוון מחדש בעקבות פרשת סימה אמר (בג"ץ 03/8638)

1447	א. הדין .....
1448	ב. דיני ממונות: הנוגה, ופסקת בית המשפט העליון .....
1453	ג. ת תפנית בפסקת בית המשפט העליון .....
1456	ה. פסקת בג"ץ בפרשת כ"ץ והשלכותיה .....
1459	ה. האם סמכותו של בית-דין רבני לדון בענייני ממונות צריכה עיון? .....
1474	ג. האם רשאי בית הדין הרבני לדון בעניינים שנתחום המשפט הציבורי? .....
1479	ג. מה הפך בפסקת בית המשפט העליון: פרשת סימה אמר .....
1481	ח. הבקורת על פסקת בג"ץ בפרשת סימה אמר .....
1489	ט. קיום בורזיות בבתי-דין הרבניים בעקבות פסקת בג"ץ בפרשת סימה אמר .....

מפתחות

1495	מפתח עניינים .....
1601	מפתח מקורות .....
1729	רשימהביבליוגרפיה .....